

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.411.001.04.2018

R/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/18/001 Realizacja programu „Rodzina 500 plus”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Hanna Rybczyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/84/2018 z 20 kwietnia 2018 r.
Jednostka kontrolowana	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 3, 85-001 Bydgoszcz (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mikołaj Bogdanowicz, Wojewoda Kujawsko-Pomorski (dalej: „Wojewoda”) (dowód: akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Wojewody w zakresie realizacji programu „Rodzina 500 plus”.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wojewoda, po przejęciu z dniem 1 stycznia 2018 r. od Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: „Marszałek Województwa”), na podstawie ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin², zadania w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczenia wychowawczego³, prawidłowo je realizował, podejmując działania mające na celu sukcesywną obsługę składanych wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego i wydawanie decyzji.

Otrzymane środki finansowe⁴ na realizację ww. zadania Wojewoda wydatkował głównie na wynagrodzenia pracowników, prace remontowe w celu dostosowania pomieszczeń do pracy, wdrożenie oprogramowania oraz zakup sprzętu komputerowego, materiałów i wyposażenia wykorzystywanych do jego realizacji.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na opóźnieniach w wydawaniu decyzji ustalających prawo do świadczenia wychowawczego oraz nieinformowaniu stron o niezakończonym w terminie.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin (Dz. U. poz. 1428).

³ Wojewoda przejął również zadanie związane z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczeń rodzinnych.

⁴ W latach 2017-2018 (do 30 kwietnia).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawdliwość weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego

Opis stanu faktycznego

1.1. W związku z wejściem w życie ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin, Wojewoda przejął dotychczasowe zadania Marszałka Województwa z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego.

Do realizacji ww. zadań Wojewoda utworzył Wydział Koordynacji Świadczeń⁵, zlokalizowany w Delegaturze Urzędu w Toruniu, do którego w myśl § 22 Regulaminu⁶ należało m.in. rozpatrywanie spraw dotyczących osób uprawnionych do świadczeń wychowawczych przebywających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Według stanu na dzień 5 stycznia 2018 r. Wojewoda przejął od Marszałka Województwa (przekazującym był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, dalej: „ROPS”) łącznie 5705 spraw z zakresu świadczenia wychowawczego będących w toku oraz niezarejestrowanych⁷, z tego:

- 2217 spraw w stosunku do których Marszałek Województwa wszczął postępowanie (podjął czynności) przed 1 stycznia 2018 r.;
- 3488 spraw w stosunku do których Marszałek Województwa nie wszczął postępowania (nie podjął czynności) przed 1 stycznia 2018 r.

W celu zapewnienia obsługi ww. zadania Wojewoda przejął od Marszałka Województwa pracowników ROPS realizujących zadania z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (31 etatów), którzy z dniem 1 stycznia 2018 r. stali się pracownikami Urzędu. Dodatkowo z dniem 1 stycznia 2018 r. utworzono stanowisko Dyrektora Wydziału Koordynacji Świadczeń, na które powołano eksperta zatrudnionego w Urzędzie od 1 września 2017 r., posiadającego pełnomocnictwo⁸ Wojewody do dokonywania czynności związanych z przejęciem zadań w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego.

(dowód: akta kontroli str. 7-32, 256-267, 274)

Ponadto Dyrektor Generalny Urzędu zwróciła się do Marszałka Województwa z prośbą o nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa (Urzędu) mienia ruchomego służącego realizacji przejmowanych zadań. Na podstawie Uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 listopada 2017 r. w sprawie użyczenia składników majątkowych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu⁹ (dalej: „Uchwała”), której wykonanie powierzono Dyrektorowi ROPS, Delegatura Urzędu w Toruniu otrzymała składniki majątkowe o łącznej wartości początkowej 280,2 tys. zł, których wykaz stanowił załącznik do Uchwały (m.in. sprzęt komputerowy, drukarki, skanery, meble). Zasady korzystania ze składników majątkowych, zgodnie z § 1 ust. 3 Uchwały, miały zostać określone w umowie.

⁵ Zarządzenie nr 323/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie nadania Statutu Kujawsko-Pomorskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu w Bydgoszczy.

⁶ Zarządzenie nr 401/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

⁷ Pod koniec 2017 r. nastąpiło przekazanie spraw zakończonych.

⁸ Do 31 grudnia 2017 r.

⁹ Nr 45/2026/17.

Z informacji uzyskanej od Dyrektora ROPS¹⁰ wynika, że do 4 czerwca 2018 r. przedmiotowa umowa nie została zawarta, jej podpisanie będzie możliwe w najbliższych dniach.

(dowód: akta kontroli str. 179-193, 252-255)

1.2. W okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2018 r. do Urzędu wpłynęło:

- 1256 spraw oraz wysłano 437 formularzy wspólnotowych na potrzeby ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego wypłacanego w Polsce (w ww. okresie załatwiono 816 spraw),
- 1273 sprawy oraz wysłano i otrzymano 1734 formularze wspólnotowe na potrzeby ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego wypłacanego za granicą (w ww. okresie załatwiono 759 spraw).

W ww. okresie Wojewoda wydał łącznie 1214 decyzji w sprawach świadczenia wychowawczego, z tego:

- 1199 decyzji ustalających świadczenie wychowawcze dla obywateli polskich (były to m.in. decyzje przyznające prawo do świadczenia wychowawczego, odmowne, uchylające, zmieniające),
- 14 decyzji ustalających nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze (na łączną kwotę 35,9 tys. zł),
- jedną decyzję uznaniową w sprawie spłaty nienależnie pobranych świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 33-38, 44-45)

1.3. Badanie pięciu postępowań przeprowadzonych przez Urząd w sprawach dotyczących ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego zakończonych wydaniem decyzji przyznających świadczenie (na podstawie wniosków, które wpłynęły do Urzędu po 5 stycznia 2018 r.) wykazało, że w ww. sprawach Urząd ustalał, czy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz określał państwo pierwszeństwa do realizacji świadczenia wychowawczego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 68 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego¹¹. W badanych sprawach Polska była państwem w pierwszej kolejności właściwym do ustalania uprawnień do świadczeń w Polsce. Po dokonaniu niezbędnych ustaleń, Urząd – na podstawie zebranej dokumentacji – wydawał decyzje. Wysokość przyznanego świadczenia wychowawczego, określona w decyzjach, była zgodna z przepisami.

Decyzje były podpisane przez osoby upoważnione, spełniały wymogi określone w art. 107 kpa¹² i zostały wydane w terminie do 2 miesięcy (dwie decyzje) oraz po upływie tego terminu – od 2,5 do 3,5 miesiąca (trzy decyzje), licząc od daty wpływu wniosku do Urzędu, przy czym nie poinformowano wnioskodawców o niezakończonym w terminie.

Wszystkie wydane decyzje Urząd przekazał organom właściwym¹³ oraz w czterech przypadkach (jedna decyzja nie była jeszcze prawomocna) powiadomił instytucję innego państwa członkowskiego o swojej decyzji w sprawie wniosku oraz o kwocie wypłaconych świadczeń, zgodnie z wymogiem określonym w art. 60 ust. 2

¹⁰ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹¹ Dz. Urz. UE. L. 166 z 30 kwietnia 2009 r.

¹² Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, ze zm.).

¹³ Oznacza to: wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze lub otrzymującej świadczenie wychowawcze.